N°. 275. 1851.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

De prijs dezer Courant, franco per post, is f 24 in het jaar, f 6 in de 3 maanden, en cents voor afzonderlijke nommers.

DONDERDAG 20 NOVEMBER.

De prijs der advertentien is 15 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

(Staatsblad *n°.* 143.) *BESLUIT van den 12den November 1851, ter invoering van het gebruik der postzegels ingevolge art. 9 der wet van 12 April 1850 (Staatsblad n°. 15).*

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

In aanmerking nemende, dat, volgens art. 9 der wet van 12 April 1850 (*Staatsblad* n°. 15), de wijze van uitgifte der postzegels, en de wijze waarop daarvan, ter uitvoering dier wet, gebruik te maken is, door Ons worden geregeld;

Gelet op de wet van 22 December ll. (*Staatsblad* n°. 100), waarbij de termijn voor het in werking brengen der postzegels wordt verlengd tot eenen door Ons te bepalen dag, doch uiterlijk tot den 31sten December 1851;

Gezien het rapport van Onzen Minister van Finantien van den 10den dezer, n°. 225, Posterijen,

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De dag der invoering van het gebruik der postzegels wordt bepaald op 1°. Januarij 1852.

Art. 2. De postzegels worden door de zorg van Onzen Minister van Finantien op alle post- en hulpkantoren der brievenposterij voor een ieder verkrijgbaar gesteld, tegen betaling van niet meer dan de daarop uitgedrukte geldswaarde.

Art. 3. Zij dragen Onze beeldtenis, en het opschrift *Postzegel*, benevens de aanduiding der geldswaarde.

Art. 4. Er zijn drie soorten van postzegels, namelijk van *vijf* cents, van *tien* cents en van *vijftien* cents.

Art. 5. Elke soort van die zegels wordt in eene verschillende kleur gedrukt, te weten:

Blaauw, de postzegels van *vijf* cents.

Rood, die van *tien* cents.

Oranje, die van *vijftien* cents.

Art. 6. Zij dienen tot vooruitbetaling van het port op de binnenlandsche briefwisseling.

Nogtans kunnen zij ook worden gebruikt voor brieven die naar het buitenland zijn bestemd, in zoo verre dit niet strijdt met de overeenkomsten of schikkingen daaromtrent met vreemde regeringen of administratien bestaande, en behoudens de bepalingen van art. 14 hierna volgende.

Art. 7. De brieven voorzien van postzegels worden door of van wege de afzenders gestoken in de brievenbussen, die tot het ontvangen van ongefrankeerde brieven zijn bestemd.

Art. 8. De vooruitbetaling van het briefport met gereed geld in handen van de ambtenaren der postkantoren blijft toegelaten.

Onze Minister van Finantien kan echter de brieven welke op die wijze gefrankeerd, door de ambtenaren der administratie van postzegels doen voorzien.

Art. 9. De postzegels worden vastgehecht in den bovensten hoek aan de linker zijde van het opschrift der brieven.

Art. 10. Er kunnen meer dan één postzegel van dezelfde of van verschillende soorten op denzelfden brief worden geplaatst, tot afpassing van het verschuldigde port.

Art. 11. Ieder postzegel kan slechts eenmaal dienen.

De gebezigde postzegels worden op het kantoor van afzending tot herkenning overgestempeld of onbruikbaar gemaakt, op de wijze door Onzen Minister van Finantien te bepalen.

Art. 12. Brieven, voorzien van postzegels die reeds eenmaal gediend hebben, worden belast met het verschuldigde port, door hem aan wien de brief is gerigt te betalen.

Indien echter het uitwendig aanzien van de aldus voor de tweede maal gebruikte zegels het vermoeden doet ontstaan van eene volbragte poging om den daarop afgedrukten stempel weg te nemen, of van eene poging om op eene andere wijze een misdadig gebruik van echte zegels te maken, wordt daaromtrent gehandeld volgens de bepaling van art. 15 hierna volgende.

Art. 13. De geldswaarde van het postzegel of van de postzegels waarmede een brief wordt gefrankeerd, moet ten minste gelijk zijn aan het bedrag van het verschuldigde port.

Bij de berekening van dat port komt zoowel de afstand van het kantoor van verzending tot aan dat van bestemming, als het gewigt van den brief in aanmerking.

In geval van ontoereikendheid van het postzegel of van de postzegels wordt de brief met het te kort komende port belast.

Art. 14. De bepaling der laatste zinsnede van het voorgaande artikel is niet van toepassing op de naar het buitenland bestemde brieven, die van ontoereikende postzegels zijn voorzien.

Die postzegels zijn van onwaarde.

Art. 15. De brieven voorzien van nagemaakte of vervalschte postzegels, of ook van echte postzegels welker uiterlijk aanzien het vermoeden doet ontstaan dat daarvan een misdadig gebruik is gemaakt, worden aangehouden, en gesteld in handen der ambtenaren, die bij de wet met het opsporen en vervolgen van misdrijven zijn belast.

Art. 16. Onze Minister van Finantien zal eene beknopte handleiding voor de ingezetenen, omtrent den voet waarop van de postzegels kan worden gebruik gemaakt, doen vervaardigen, en ten minsten prijze voor het algemeen verkrijgbaar stellen.

Onze Minister van Finantien is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer, en 't welk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 12den November 1851.

WILLEM.

De Minister van Finantien,
VAN BOSSE.

Uitgegeven den *negentienden* November 1851.
De Staatsraad, Directeur van het Kabinet des Konings,
A. G. A. VAN RAPPARD.

Bij besluit van 18 November jl., n°. 16, heeft Zijne Majesteit goedgevonden:

1°. eervol ontslag te verleenen aan *J. Rozeboom*, op zijn verzoek, uit de betrekking van heemraad van den polder Kamerik Mijzijde (Utrecht);

2°. te benoemen:

tot president of dijkgraaf van den polder Escharen en Gassel (Noordbrabant), *R. J. N. Walter*;

bij het polderbestuur het Oude Land van Altena (Noordbrabant) tot hoogdijkheemraden *P. van Eeten* en *H. van Ouwerkerk*;

tot secretaris en penningmeester *W. J. van der Elst*;

tot lid bij het dijk- en polderbestuur van het Hoogheemraad (Noordbrabant) *N. van Erp* JFz.;

tot hoofdingeland in het heemraadschap van Steenenhoek (Zuidholland) *W. Rooseboom*;

tot hoogheemraad bij het groot waterschap van Woerden (Zuidholland) *R. Paling* Jz.;

tot heemraad in het dijks-collegie van den polder de Rooklaasplaat (Zuidholland) *G. Hollaar*;

tot heemraad van den polder Kamerik Mijzijde (Utrecht) *C. Spijker*;

tot dijks-gedeputeerde in het dijksbestuur der Vijf deelen zeedijken binnendijks (Friesland) *C. van Eijsinga*;

tot dijksgedeputeerde in het dijksbestuur der Vijf deelen zeedijken buitendijks (Friesland) *J. A. Hibma*;

tot zijlvest in de directie van het Oterdummer zijlvest (Groningen) *S. S. Nijhoff*.

Bij Koninklijk besluit van den 16den November 1851, n°. 66, is aan den kapitein *J. Metz* van het wapen der infanterie bij het leger in Oost-Indie, thans met verlof hier te lande, op het daartoe door hem gedaan verzoek, verleend een eervol ontslag uit Zijner Majesteits militaire dienst, onder toekenning van pensioen.

De Minister van Finantien, ter voldoening aan het Koninklijk besluit van 24 Mei 1821 (*Staatsblad* n°. 4), brengt ter kennisse van de belanghebbenden, dat het vaartuig dienende voor de in- en uitklaringen gestationneerd op het Uithuizerwad, bewesten de Wadton op de hoogte van Warffum, op den 1sten December aanstaande zal verzeilen naar Zoltkamp; blijvende het den ambtenaren op dat vaartuig vrijgelaten om daartoe vroeger over te gaan, indien invallende vorst of andere omstandigheden dit gebiedend vorderen; dat van den dag der verzeiling af, tot nadere bekendmaking, de klaring voor de van Groningen of langs het Reitdiep naar zee of langs de Groninger Wadden uitgaande schepen alsmede voor de aldaar uit nood binnenvallende schepen, gelijk ook voor de zoodanige welke, inkomende en bestemd naar Groningen, het vaartuig niet meer onder Oostmahorn mogten hebben aangetroffen, zal plaats hebben aan het vaartuig aan de Zoltkamp.

's Gravenhage, den 19den November 1851.

De Minister voornoemd,
VAN BOSSE.

Bij den Minister van Finantien is ingekomen een muntbiljet van f 100, gezonden door een roomsch-katholiek priester, namens een onbekende, ter zake van niet volbragte verpligtingen jegens 's Rijks schatkist.

's Gravenhage, den 18den November 1851.

De Minister voornoemd,
VAN BOSSE.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den* 19*den November* 1851.

Heden worden van Regeringswege verzonden, om aan de belangheb-

bende kamers van koophandel en fabrieken te worden medegedeeld, opgaven :

1. der jaarlijks, van 1816 tot en met 1850, in de twaalf voornaamste havens van het Vereenigd Koningrijk van Groot-Brittannie in- en uitgeklaarde schepen, hunne tonnemaat en de geschatte en aangegeven waarde van de uit- en invoeren voor elke dier havens gedurende ieder van gemelde jaren;

2. wegens den handel en de scheepvaart van dat Rijk over de maand eindigende den 10den October 1851 en over de negen maanden, eindigende op hetzelfde tijdstip.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden heeft de Commissie van Rapporteurs voor het XIde hoofdstuk der staatsbegrooting voor 1852 haar verslag ter tafel gebragt. De algemeene beraadslagingen over de begrootingswetten voor 1852 zijn voortgezet en ten einde gebragt. De Kamer zal morgen ten elf ure overgaan tot behandeling der afzonderlijke hoofdstukken der begrooting.

De woelingen, die, volgens berigten uit Nederlandsch Indie, in de Palembangsche binnenlanden waren bespeurd, zijn, alvorens de krijgsmagt ter onderdrukking derwaarts van Batavia afgezonden was aangekomen, van meer beduidenden aard geworden.

Behalve de reeds vertrokken troepen, is nog eene nadere versterking naar dat gewest afgezonden, zoo mede naar het aangrenzend gebied der Lampongs. Op de hoofdplaats Palembang was alles rustig; handel en bedrijf werden daar ongestoord voortgezet.

De Javasche couranten tot den 1sten October jl. loopende, behelzen de volgende berigten:

BATAVIA, 26 *Augustus.*

» In de maand Julij 1851 hebben de inkomende en uitgaande regten op Java en Madura opgebragt. . . . . f 771,131:100.

De opbrengst gedurende de eerste zeven maanden van 1851 bedraagt gezamenlijk . . . . f 4,095,737: 40½

Hieronder is echter begrepen:
aan regten op gouvernementsproducten,
berekend. . . . . f 390,789:75
» gerestitueerde regten 46,112:96½
436,902: 51½

Zuivere opbrengst f 3,658,834:109

Gedurende die zeven maanden is meer ontvangen dan over hetzelfde tijdvak in 1849. . . . . f 837,495: 70
en meer dan in 1850. . . . . 879,434: 47½

— Op den 16den Augustus 1851, is ter reede Batavia aangekomen Zr. Ms. brik *de Haai*, onder bevel van den kapitein-luitenant ter zee J. F. E. Bömer, bestemd ter vervanging, bij het eskader in Oost-Indie, van Zr. Ms. brik *de Zwaluw.*

De brik *de Haai* is den 5den April jl. uit Nederland vertrokken, en heeft op reis herwaarts Rio di Janeiro en de Kaap de Goede Hoop aangedaan.

Op den overtogt van Rio di Janeiro naar Java heeft het vaartuig veel zwaar weder gehad, en dien ten gevolge aan schip en tuig eenige avarij beloopen.

De gezondheidstoestand van het état-major en de equipagie van dien bodem laat, met uitzondering van eenige weinige ligte zieken, niets te wenschen over.

— Volgens berigt van Samarang, zijn op den 18den Augustus jl. aldaar, met de Engelsche bark *Boadicea*, gezagvoerder A. Mackey, aangekomen de gezagvoerder en dertien schepelingen van de in de Torres-straat verongelukte Engelsche bark *Elizabeth Brown*, zijnde deze schipbreukelingen door eerstgenoemd vaartuig, op deszelfs togt van Port Philip naar Batavia, opgenomen.

— Van Kedirie wordt berigt, dat aldaar in den laatsten tijd menigvuldige regens zijn gevallen, waardoor de rivieren zeer hoog gezwollen en buiten hare oevers getreden zijn.

In de districten Papar, regentschap Kedirie, en Kertosono, regentschap Berbek, stond een gedeelte van den grooten postweg en de daarnaast gelegene suikerriet-aanplanting geheel onder water, ter hoogte van circa 5 voet. Daar de regen nog niet was opgehouden, was er voor alsnog geen vooruitzigt dat het water spoedig wegvloeijen zou.

In de regentschappen Ngrowo en Trengaleck zijn twee belangrijke dammen, Srabah en Blader, benevens eenige bruggen, vernield; terwijl eene menigte velden, waarop het padie-gewas nog stond, onder water zijn geraakt.

Deze buitengewoon hooge waterstand in het midden der oost-moesson is, volgens de berigten, eene zeldzame gebeurtenis, die veel nadeel zoude kunnen toebrengen aan het droogen van het koffijproduct en het inzamelen van den padie-oogst.

Van wege het plaatselijk bestuur zijn maatregelen genomen tegen de gevolgen van deze gesteldheid van zaken."

— Volgens berigten van Amboina van 16 Julij jl., zou de gezondheidstoestand aldaar sedert eenige weken aanmerkelijk verbeterd zijn.

Zoowel ter hoofdplaats als in de negorijen, was de ziekte aan het afnemen, ofschoon eene eventuele verheffing derzelve met tamelijke zekerheid kon worden voorzegd.

— Het is bekend, dat de jongste regeling van zaken op Balie, in het jaar 1849, onder anderen ten doel had de afschaffing van de overoude Balische gewoonte, tawang karang geheeten, volgens welke het aan de kustbewoners vrijstaat, de aldaar strandende schepen te berooven, en de opvarenden als slaven aan te houden.

Het navolgende strekke ten bewijze van de goede werking der dienaangaande gemaakte bepalingen en van het ernstig voornemen der Balie-Badongsche vorsten om zich daaraan te houden.

Op 6 April jl. raakte de Nederlandsche schoener *Kongsing*, van Soerabaija, op het rif van Tandjong (Balie Badong Panteij Timor) vast, en nog in den avond van dien dag was het vaartuig, ten gevolge der hevige branding, geheel verbrijzeld. Onder medewerking van den Nederlandschen agent te Balie-Badong, M. J. Lange, en van de radja's aldaar, mogt het nogtans gelukken de geheele bemanning, de lading en een groot gedeelte van den scheeps-inventaris te redden. Volgens eenparige verklaring der opvarenden, werd van de zijde der bevolking daarbij de meeste hulpvaardigheid betoond, en ging zij bij de berging der goederen met de grootste eerlijkheid te werk. Overeenkomstig de gemaakte bepalingen, werd toen eene commissie van arbitragie benoemd, ter bepaling van de hoegrootheid der verschuldigde red- en bergloonen. Zij bestond uit den Nederlandschen agent Lange, optredende voor en van wege het gouvernement, radja Ngoerah Ketoet, namens de Badongsche vorsten, en den eigenaar en supercargo van het verongelukte vaartuig. Op 16 Julij deed de commissie uitspraak, en stelde het bergloon op 25 per cent van de waarde der geredde goederen vast; hetgeen, uit aanmerking van het doorgestane gevaar, als eene allezins billijke belooning voor de betoonde hulp moest worden beschouwd.

De supercargo Oeij Songkie evenwel heeft daarmede geen genoegen willen nemen, en is van deze uitspraak in beroep gekomen bij het gouvernement, hetwelk thans in laatste instantie de zaak zal moeten beslissen.

Naar men verneemt, heeft hetzelve de uitspraak der commissie in haar geheel bekrachtigd."

BATAVIA, 29 *Augustus.*

» De heer Chs. Etty Sr., suikerfabrikant te Probolingo, residentie Besoekie, deed in het nu afgeloopen jaar 1850 aan het Indisch bestuur het aanbod, om het hem toebehoorend stoomscheepje, de *Langen Lamongan*, te bezigen tot het houden van eene geregelde gemeenschap tusschen Java en het eiland Celebes.

Doordrongen van het nut hetwelk in de daarstelling van eene geregelde en versnelde gemeenschap met Celebes, voor de dienst in het algemeen en den handel van Macassar in het bijzonder gelegen was, verklaarde de regering zich bereid om, bij wijze van proef, en tot wederopzeggens toe, van dit aanbod gebruik te maken.

Met den heer Etty werd alzoo eene overeenkomst aangegaan, nopens het onderhouden van eene maandelijksche gemeenschap tusschen Soerabaija en Macassar, met het hem toebehoorende stoomscheepje de *Langen Lamongan*, op de navolgende voorwaarden:

a. dat de *Langen Lamongan* eens in de maand, telkens na aankomst te Soerabaija van de landpost uit Europa, naar Macassar zou vertrekken, tot overbrenging van brieven, pakketten, ligte goederen en passagiers;

b. dat het stoomschip, na een oponthoud van vier dagen te Macassar, naar Soerabaija zou terugkeeren, medenemende brieven, pakketten, ligte goederen en passagiers;

c. dat uit 's lands voorraad, voor elke reis van Soerabaija naar Macassar en terug, kosteloos zouden worden verstrekt 560 (vijf honderd zestig) pikols steenkolen; van welke de helft te Soerabaija en de andere helft te Macassar, en zulks te leveren vrij aan boord van het stoomscheepje;

d. dat het gouvernement voor het overbrengen van de brieven, pakketten en ligte goederen (de laatste tot zoodanige hoeveelheid als de boot met opzigt tot hare bergruimte, diepgang en vaart gedoogt) zou betalen eene vergoeding van f 1000 (duizend gulden) 's maands;

e. dat de betaling voor gouvernements-passagiers zou worden geregeld, in overeenstemming met de bestaande tariven voor den overvoer van gouvernements-passagiers met stoomschepen.

Gedurende de maanden Mei, Junij, Julij, Augustus, September en October 1850 is op deze wijze de mail-dienst tusschen Soerabaija en Macassar zeer goed waargenomen.

De reizen zijn opvolgend volbragt:

Reis.	Van Soerabaija naar Macassar in	Van Macassar naar Soerabaija in
de 1ste in Mei	95½ uur	64 uur
de 2de in Junij	81 »	62 »
de 3de in Julij	83 »	63 »
de 4de in Augustus	141 »	62 »
de 5de in September	79 »	61 »
de 6de in October	74 »	72 »

Van af November 1850 tot April 1851, is de vaart evenwel gestaakt moeten worden, daar de *Langen Lamongan*, gedurende de west-moesson, voor die dienst niet berekend is.

Voor het jaar 1851 is de overeenkomst met den heer Etty vernieuwd en heeft de *Langen Lamongan* de maildienst tusschen Soerabaija en Macassar, in de maand Mei, op dezelfde voorwaarden als in het afgeloopen jaar weder aangevangen.

De reis in Mei naar Macassar is volbragt in 94 uren en van daar naar Soerabaija in 70 uren.

In Junij verliet de *Langen Lamongan* den 16den, omstreeks ... de reede van Soerabaija, en kwam den 19den daaraanvolgende te Macassar aan. De terugtogt werd aangenomen in den achtend van den 23sten Junij, en in den achtermiddag van den 26sten Junij arriveerde het vaartuig te Sourabaija.

De laatste reis in Julij naar Macassar is bewerkstelligd in 79 uren, de terugreis naar Soerabaija in 70 uren.

Omtrent het vaartuig kan worden medegedeeld, dat hetzelve over ... 102 voet lang is en over zijne grootste breedte, tusschen de raderkasten, eene lengte van ruim 16 voet heeft.

De machine is van 32 paardenkrachten, en afkomstig uit de fabriek van Penn en Co., en moet ligt en gemakkelijk werken.

Gedurende de reis naar en van Macassar is het verbruik van steenkolen, bij het aanwenden van 7 pd. stoomkracht, gemiddeld 3½ pikol per uur geweest.

Het is niet ondoelmatig geacht, om bij de meer en meer klimmende belangstelling in de stoomvaart, ook de aandacht te vestigen op het nut dat zelfs van zulk een klein vaartuig te trekken is.

Opmerkenswaardig is het ook, dat dit stoomscheepje gevoerd wordt door eenen inlander, Pa Sariman genaamd."

BATAVIA, 5 *September.*

» In den morgen van den 2den September, is Zr. Ms. stoomschip ... onder bevel van den luitenant ter zee der 1ste klasse, van Gorkom ...

[illegible] staat, ter reede van Batavia teruggekeerd van deszelfs reis naar de Westkust van Borneo.

De *Borneo* heeft den 9den Augustus jl. de Sambas-rivier verlaten, en is, na Pontianak te hebben aangedaan, naar Batavia teruggekeerd.

"De uitreis van de *Borneo* naar Sambas is benuttigd tot het doen onderzoeken van het eilandje Gelam, gelegen bij Borneo's Z. W. hoek, en hetwelk vermeld wordt somwijlen tot schuilplaats van zeeroovers te strekken. Het stoomschip heeft aldaar twee dagen doorgebragt, en in dien tijd is de opname van de verschillende klippen en eilanden, gelegen ten zuiden van het Rendez-vous-eiland (Poeloe Bauwal) bewerkstelligd.

Men heeft bevonden dat die eilanden geheel anders zijn als dezelve op de Engelsche kaart van Horsburgh worden voorgesteld, en dat zij niet dan met de meeste behoedzaamheid genaderd kunnen worden, en dan alleen nog maar door weinig diepgaande stoomschepen, zoo als de *Borneo* of *Brust*, kleine schoeners en kruisbooten.

Intusschen heeft men tusschen de reven eenen doortogt gevonden, waarlangs Gelam, tot zeer nabij de landingsplaats genaderd kan worden; de schepen liggen aldaar voor hooge zeeën beveiligd, zoowel in de west- als in de oostmoesson.

Op het eiland zijn sporen gevonden, dat hetzelve, eenigen tijd geleden, bezocht was, doch thans is het geheel verlaten."

BATAVIA, 9 *September*.

» Reeds voor jaren was de aandacht gevestigd op het ongelukkig lot van een groot aantal [illegible] die van hunne vaders of ouders verlaten, in het wild rondliepen en tot ligchtelooden opgroeiden. Om hierin verbetering te brengen, heeft het niet aan pogingen ontbroken. In het jaar 1835 opperde de generaal majoor de Stuers reeds het denkbeeld, om dusdanige inlandsche kinderen in een etablissement op Java te vereenigen, en hen daar, onder de leiding van brave oud gediende militairen, tot soldaten te vormen.

Dit onderwerp werd in 1837 door den generaal-majoor Cochius op nieuw aangeroerd, tijdens de militaire school te Weltevreden, welke sedert 1836 bestond, doch weinig resultaten opleverde, werd ingetrokken. Toen werd evenwel meer in overweging genomen, het denkbeeld van een militair etablissement, of meer bepaaldelijk de oprigting van een pupillen-corps, en werd daartoe een plan ontwikkeld.

In 1838 werd door het Indisch gouvernement een voordragt aan het opperbestuur in Nederland gedaan, om tot het oprigten van een pupillen-corps magtiging te verleenen, doch, hoezeer het project aldaar met de meeste belangstelling werd ontvangen, is de verwezenlijking daarvan, om finantiele redenen, verschoven moeten worden.

Intusschen trok de luitenant kolonel von Lutzow, kommandant van het te Kedong-Kebo gestationneerde 4de bataillon, zich het lot van de aldaar aanwezige militaire kinderen, van het mannelijk geslacht, aan, en nam, in December 1842, eene proef, om een getal van 21, bij wijze eener school-compagnie, te vereenigen, hun onderrigt te doen geven en voor den soldatenstand op te leiden.

Daar het getal van deze kinderen echter meer en meer begon toe te nemen, en de door den overste von Lutzow gebezigde middelen van huishoudelijken aard, niet meer voldoende waren om de zaak op de gewenschte wijze voort te zetten, werd door dien hoofdofficier een plan ontworpen voor het tot stand brengen van eene corpsgewijze vereeniging van zoodanige pupillen, sterk 50 hoofden.

Hoewel dit plan niet door het gouvernement werd aangenomen, werd hetzelve den overste von Lutzow, tot instandhouding van zijne opgerigte school, met geldelijke bijdragen te gemoet.

Eindelijk, in het jaar 1848, nadat ook de generaal-majoor von Gagern, die in speciale missie in Indie was, zich ten gunste van de zaak verklaard had, werd tot de daarstelling van een pupillen-etablissement besloten.

IJverig werd nu de hand aan het werk geslagen, en in korten tijd was te Kedong-Kebo een tijdelijk etablissement ingerigt, waar ongeveer 200 kinderen, afgescheiden van het garnizoen en de bevolking, zouden kunnen gehuisvest en opgevoed worden.

Het doel der instelling is, om kinderen van het mannelijk geslacht, van Europesche afkomst, in Nederlandsch Indie geboren of gevestigd, tot nuttige leden der maatschappij te vormen, en hun, door middel eener militaire opvoeding, voor den militairen stand op te leiden.

Om bij het pupillen-corps aangenomen te kunnen worden, moeten de kinderen den ouderdom van zeven jaren bereikt hebben, en dien van tien jaren niet te boven zijn; zij blijven tot hun achttiende jaar bij het corps.

Het bestuur van het corps is opgedragen aan eenen kapitein van de infanterie, bijgestaan door twee luitenants en het vereischt getal onderofficieren, waarvan twee onderwijzers, die den 3den onderwijzersrang hebben, en drie meesters werklieden.

Het onderwijs bepaalt zich tot lezen, schrijven, rekenen en Nederduitsche taal, geschiedenis en aardrijkskunde, eenig regtlijnig en topographisch teekenen, muziek en voorts gymnastiek en militaire exercitien, terwijl buitendien ieder pupil in een handwerk van kleedermaker, schoenmaker of timmerman wordt onderwezen; het godsdienstig onderwijs bepaalt zich tot de beginselen van zedekunde, op algemeene beginselen van godsdienst gegrond.

De pupillen staan onder militaire tucht, doch worden met vaderlijke zorg behandeld door iederen meerdere, aan wien zulks als een dure pligt op het hart is gedrukt.

De kapitein, thans majoor, der infanterie J. H. Meiss, is aanvankelijk aan het hoofd van het pupillen-corps geplaatst geworden; aan hem was, alzoo, de moeijelijke taak opgedragen om, in verband met het beoogde doel, goede grondslagen te leggen, en van die taak heeft hij zich, niettegenstaande ontelbare moeijelijkheden van allerlei aard, op de meest loffelijke wijze gekweten.

De instelling bestond nog geen jaar, toen er reeds 100 pupillen aanwezig waren.

Bij eene inspectie, omtrent dien tijd, door dr. Bosch over dat gesticht gehouden, was deze getroffen over het doelmatige der inrigting in het algemeen, en over de gemaakte vorderingen door de pupillen, en vond daarin het sprekendst bewijs, dat de kinderen van gemengd bloed niet zoo stompzinnig en achterlijk zijn, als men dezelven dikwijls heeft voorgesteld.

Thans is het getal pupillen tot nagenoeg 200 gestegen, en bij eene onlangs door dr. Bosch gehouden inspectie is op nieuw gebleken, dat in denzelfden goeden geest wordt voortgewerkt."

BATAVIA, 12 *September*.

Op den avond van den 2den September is Zr. Ms. stoomschip *Suriname*, onder bevel van den luitenant ter zee der 1ste klasse H. P. Arkenbout Schokker, ter reede Batavia teruggekomen van eenen togt naar de Zuid-oostkust van Borneo.

De *Suriname* is, tijdens deszelfs verblijf op die Kust, de Koetan-rivier opgestoomd tot voor de kampong Pagattan.

Aldaar werd een bezoek afgelegd bij den vorst, en kweet de aan boord van het stoomvaartuig zich bevindende commissie zich van de bevelen van het gouvernement.

Gedurende het aanwezen van de *Suriname* voor de kampong Pagattan, brak aldaar de cholera morbus uit, en is daaraan ook overleden de van Batavia met dit stoomschip naar Borneo overgevoerde, als teekenaar aan de commissie toegevoegde, persoon van A. Weichel.

— Volgens berigten van Macassar, was Zr. M. stoomschip *Hekla*, onder bevel van den luitenant ter zee der 1ste klasse P. A. M. Hinlopen, op den 16den Augustus aldaar aangekomen.

De *Hekla* had den 4den Julij Soerabaija verlaten, eene commissie bewerkstelligd naar Amboina, en van daar eenen kruistogt gedaan in de omstreken van Menado, ter opsporing van de zich bij het eiland Chiauw vertoond hebbende Magindanosche zeeroovers.

Te Kema vernam men dat de zeeroovers, na geruimen tijd de verschillende kusten van Menado verontrust te hebben, thans die streken hadden verlaten, en naar het zuidelijk gedeelte van den archipel waren gestevend.

De luitenant ter zee Hinlopen besloot dus de noordkust van de residentie Menado langs te stoomen, en op korten afstand, langs de noordkust van Celebes, naar Macassar te stevenen.

Hoewel met de uiterste zorg naar rooverspraauwen is uitgezien, werden er geene ontdekt, en ook niets omtrent hun tegenwoordig aanwezen in dit gedeelte van den archipel vernomen.

De *Hekla* zou den 23sten Augustus Macassar weder verlaten, doch alvorens naar Java terug te keeren, nogmaals de kusten van Floris onderzoeken."

BATAVIA 16 *September*.

» In de districten Seragie Simbang, Soeba, Kalisalak en Keboemen, van de residentie Pekalongan, hebben zich in den laatsten tijd vele koortslijders vertoond.

Volgens rapport van den civilen geneesheer aldaar, zijn van 27 Julij tot 16 Augustus 1851, door de koorts aangetast 2236 individuen, van welke, tot dien dag 39 waren overleden, 2171 hersteld en 26 onder behandeling gebleven.

De bevolking had geen gebrek aan voedsel; de oorzaak der ziekte werd door den geneesheer gezocht in de lage moerassige ligging der streken, de ongewone afwisselende weersgesteldheid, en in het onmatig gebruik van pasgeoogste rijst.

— Op den 3den September 1851 is overleden de regent van Koetoardjo, radhen toemenggoong Sawoong Galing.

— In het district Blinjoe (residentie Banka) heerschten, in de maanden Julij en Augustus jl., op onderscheidene plaatsen hevige dyssenterien en koortsen, waaraan de lijders, meestal op den 8sten of 10den en soms reeds op den 2den of 3den dag, bezweken.

Er is geneeskundige hulp verstrekt, zoover het doenlijk was.

Volgens het berigt van den derwaarts gezonden officier van gezondheid, vertoonden de door hem waargenomene gevallen geene verschijnselen van cholera-morbus.

— Het voorkomende in de *Singapore Free Press* van 25 Julij jl., dat namelijk eenige dagen te voren twee praauwen, de eene toebehoorende aan den radjah van Riouw, en de andere aan zekeren inlandschen handelaar, op hunne terugreis van Poeloe Oongar naar Riouw, door zeeroovers van Sikanna aangevallen en beroofd zouden zijn, nadat van de praauw van den radjah de acht opvarenden, en van de andere twee man gedood waren, heeft het bestuur te Riouw aanleiding gegeven, om twee gewapende sampans, als eene van den onderkoning en eene van het gouvernement, uit te zenden, met ernstige aanbeveling, om de zeeroovers, waar die mogten worden aangetroffen, de meest mogelijke afbreuk te doen, en om voorts eenige omliggende plaatsen te bezoeken.

Na eene afwezigheid van tien dagen, en na de eilanden Terong, Soegie, Moro, Oongar, Koendoer en Boero te hebben bezocht, zonder eenige ontmoeting met zeeroovers te hebben gehad, zijn de sampans te Riouw teruggekeerd, medebrengende eene, zoo het schijnt, vroeger door zeeroovers genomene en daarna verlatene praauw, welke in eenen zinkenden staat aangetroffen was bij Koendoer. — De djoeragan van de gouvernements-sampan verklaarde dat, volgens ingewonnen berigten, vóór ongeveer ééne maand, werkelijk eene praauw, toebehoorende aan toengkoe Sariep, schoonzoon van wijlen den onderkoning van Riouw, Abdul Rachman, door zeeroovers van Sikanna is genomen, dat zes der opvarenden vermoord en twee gevlugt zijn; doch dat niets vernomen is omtrent het berooven van een inlandsch handels-vaartuig.

— De gouvernements-schoener *Doris* is in het begin der maand Julij 1851 te Banjermasin teruggekeerd van eenen togt langs de Oostkust van Borneo, tot opsporing van zeeroovers.

Wij zijn in de gelegenheid, eenige bijzonderheden van deze reis mede te deelen:

Den 16den Maart vertrok genoemd vaartuig van Banjermasin, en ontmoette reeds bij Tandjong Sielat tien kleine suspecte praauwen of sampans, die met kracht naar den wal roeiden; een scherp schot op hen had geen gevolg. In de veronderstelling dat de groote praauwen welligt Pagattan benaauwden, spoedde de schoener zich naar die plaats, en bereikte dezelve den 21sten. Vergezeld van eene kruisboot, werd de reis voortgezet naar Batoe Litjin, waar zich een loods en vijf prauwen, onder bevel van den vorst dier plaats, bij de vloot voegden. Na de Poeloe-Laut-Straat, de Kloempang-baai en Pamoekan-baai te hebben bezocht, kwam men den 12den April te Passir, zonder iets meldingswaardigs te hebben ontmoet. Intusschen waren de vijf praauwen en de loods teruggekeerd.

Den 15den werd door den civilen gezaghebber der Oosterafdeeling, die medegegaan was, het contract aan den Sultan overgereikt, onder een salut van 21 schoten en verdere plegtigheid.

Den 27sten vond hetzelfde plaats te Samarinda, en later te Koetei[illegible] gan en Berou, en op den 1sten Junij te Boeloengan, nadat men vooraf, doch vruchteloos, op roovers jagt had gemaakt.

Den 2den Junij kwam aldaar een inlander klagen, wederregtelijk door de roovers tot slaaf gemaakt te zijn; kort hierop werd hij door zijnen heer geroepen, die met hem wegroeide; den volgenden dag werd hij door tusschenkomst van den Sultan achterhaald en uitgeleverd.

Zonder verdere ontmoetingen, doch na nogmaals aan den grond te zijn geraakt, zette men de terugreis naar Banjermasin voort, en arriveerde aldaar den 1sten Julij 1851."

BATAVIA, *den 23sten September.*

»Zijner Majesteits stoomschip *Bromo*, hetwelk den 4den September Soerabaija verliet, en den 12den daaraanvolgende te Batavia aankwam, heeft op deze reis Bawean, de Karimon- en Boompjes-eilanden aangedaan, en door de engten bij die eilanden, zoomede digt langs de Japarasche en Krawangsche kust, gestoomd, om berigten in te winnen over en onderzoek te doen naar zeeroovers.

Die berigten luiden, dat men in den laatsten tijd niets van zeeroovers gemerkt had, terwijl ook de *Bromo* er geen gezien heeft.

— »Sedert het begin van het jaar 1850 hebben te Padang de volgende veilingen van Sumatra-koffij plaats gehad, te weten:

op den	16den Januarij	1850	570½	pikol	tegen	f	10,300. 83
»	» 22sten Februarij	»	7,831	»	»		173,334.100
»	» 17den April	»	7.000	»	»		191,391. 80
»	» 29sten Mei	»	7,627	»	»		199,157. 35
»	» 30sten Augustus	»	1,000	»	»		17,333. 40
»	» 25sten September	»	7,068 48/121	»	»		113,688.108
»	» 17den October	»	9,782	»	»		180,339. 45
»	» 18den December	»	14,351	»	»		308,581.118
»	» 21sten Februarij	1851	7,174	»	»		143,515.105
»	» 21sten Maart	»	11,132	»	»		245.551. 00
en »	» 13den Junij	»	17,727	»	»		335,890. 60

— »Volgens berigten van Macassar, is op den 15den Augustus 1851 in de nabijheid der Tijger-eilanden gestrand het Amerikaansch driemastschip *George Brown*, gezagvoerder Asa-Higgens, komende van California en bestemd naar Calcutta.

Het schip had zoodanig op de koraalreven gestooten, dat het onmiddellijk vol water liep, en daar er geene mogelijkheid meer bestond om het vaartuig te redden, werden de booten uitgezet ten einde de naasbijgelegene haven te bereiken.

In den namiddag van den 25sten Augustus jl., kwam de gezagvoerder, met drie man der equipagie, in eene barkas te Macassar aan, terwijl de overige bemanning van het vaartuig, bestaande uit achttien koppen, op den 21sten Augustus te voren te Bonthain was geland, van waar dezelve den 31sten Augustus, met drie sloepen, onder geleide van de gouvernements-kruisboot n°. 18, naar Macassar gezonden en aldaar op den 1sten September aangekomen is.

Bij ontstentenis van eenen zaakgelastigde van het Amerikaansch gouvernement te Macassar, is de gezagvoerder en de verdere bemanning van het gestrande schip, te zamen uitmakende 22 koppen, met het particuliere vaartuig *Bintang Anam*, naar Samarang gedirigeerd, om van daar verder te worden verzonden naar de plaats waar zij te huis behooren."

BATAVIA, 26 *September.*

»Gedurende de maand Augustus jl. is aan regten op Java en Madura ontvangen eene som van . . . . f 823,769: 84½

De ontvangst heeft alzoo gedurende het loopende jaar in het geheel bedragen eene som van . . . . f 4,919,507: 5

Hieronder is echter begrepen aan regten op de gouvernements-producten, eene som van f 585,494:81
en aan terug betaalde regten . . . 60,556:20½

Te zamen . . . 646,050:101½

Zoodat de zuivere ontvangst heeft bedragen . . . f 4,273,456, 23½

Zijnde in vergelijk met de perceptie over hetzelfde tijdvak in de jaren 1849 en 1850:

een som van f 896,169:118 meer dan in 1849
1,041,144: 27 » » » 1850

— Onlangs is aan de militaire genie de uitvoering opgedragen van een door den luitenant-kolonel der genie W. C. von Schierbrand ontworpen plan voor den aanleg van eenen stroomleider aan de monding der Solo-rivier.

Wij laten hieronder een vlugtig overzigt daarvan volgen, niet twijfelende, of deskundigen zullen met belangstelling de pogingen gadeslaan, welke de kunst in het werk zal stellen, om de vele moeijelijkheden, aan de verwezenlijking van dit ontwerp verbonden, te boven te komen.

Het is bekend dat het vaarwater door straat Madura, ten gevolge van de sterke aanslibbing bij het fort Erfprins, meer en meer moeijelijk en onbruikbaar wordt voor schepen van eenig charter.

Bij eene in den jare 1843 door den luitenant ter zee M. H. Jansen bewerkstelligde trigonometrische opname van de vaarwateren van Soerabaija, bleek reeds dat de diepte in het zoogenaamde oude vaarwater langs Sidaijoe, in de laatste 40 jaren van 18 tot 9 voeten verminderd, en de bank, die van genoemd fort afsteekt, in hetzelfde tijdsverloop aan de westzijde ruim ¼ geographische mijl aangeslibd was, een en ander veroorzaakt door de voortdurende werking van de Solo-rivier, die in dezen zeearm uitwatert, en in haren hoogeren loop van honderd duizend morgentallen rijstvelden, over welke hare wateren geleid worden, eene massa aarddeelen ontvangt, welke door het vloedwater der zee voortgedreven, voor de uitmonding der rivier platen of banken hebben gevormd.

Het fort Erfprins, onder het bestuur van den maarschalk Daendels, juist voor die riviermonding, in het midden van Straat Madura geplaatst, en alzoo een vast punt aanbiedende, langs hetwelk de slib zich meer en meer heeft kunnen zetten en ophoopen, heeft deze aanslibbing moeten bevorderen, waarom men, zoo in het belang van handel en scheepvaart, als om de waarde van dit kostbaar defensiewerk te behouden, ernstig op maatregelen van eene dadelijke voorziening in het hand over hand toenemende kwaad moest bedacht zijn.

Buitendien was opgemerkt, dat het zuidoostelijke vaarwater bij Soerabaija, de zoogenaamde Trechter, in diepte eer won dan verloor, zoodat, terwijl de natuur de voortdurende genaakbaarheid van de reede van Soerabaija aan deze zijde verzekerde, dit vereischte langs het oude vaarwater door de kunst moest worden verkregen en behouden, en was men het dan ook weldra eens, dat dit doel op de meest eenvoudige en minst kostbare wijze zou kunnen worden bereikt, door den aanleg van eenen stroomleider, strekkende om den modder en het zand, welke de Solo-rivier aanhoudend in zee ontlast, in stede van oostelijk langs het fort Erfprins, ten noorden van hare monding te leiden, en die rivier langs Java's wal om de west in zee te doen stroomen.

Van daar dat reeds tegen het einde van 1847, door het gouvernement aan het departement der genie de last werd uitgevaardigd, om van zoodanig werk een plan in te dienen, welks vervaardiging, door onderscheidene omstandigheden vertraagd, in de maand Januarij 1850, vergezeld van eene door den opzigter der genie W. Ihne opgemaakte begrooting, door den toenmaligen majoor, thans luitenant-kolonel, von Schierbrand werd aangeboden met eene memorie.

Na eene rijpe overweging van al het voor en tegen het project van verschillende zijden aangevoerde, is eindelijk bij besluit van 5 Junij n°. 10, bepaald, dat dit kolossale waterwerk zal worden tot stand gebragt, behoudens enkele wijzigingen, overeenkomstig het aangeboden plan.

— In het belang der rust in het landschap Balie-Beliling heeft het bestuur aldaar eene wijziging ondergaan, waarop het niet onnoodig voorkomt de openbare aandacht te vestigen.

Men herinnert zich, dat bij de jongste regeling der Balische aangelegenheden, dit landschap zijn zelfstandig bestaan verloor en aan den radja van Banglie, dewa gedeh Tankeban ten geschenke gegeven werd, zoo ter belooning zijner voortdurend betoonde gehechtheid aan het Nederlandsche gezag, als ter vergoeding voor den afstand zijner aanspraken op het landschap Pagangan, hetwelk de vorsten van Klonkong in vroegere jaren op Banglie veroverd hadden.

Zich buiten staat gevoelende om zijn uitgestrekt gebied in persoon naar behooren te bestieren, stelde hij eenen stedehouder aan, om namens hem, onder den titel van rijksbestierder, het beheer over Beliling te voeren.

Van lieverlede verloor echter deze het eigenlijk karakter zijner stelling tegenover dewa Tankeban uit het oog, en nog onlangs deed hij bij den dewa Agong aanzoek, om Beliling tot zijne vroegere verhouding tegenover dien vorst terug te brengen, of met andere woorden, om goed te keuren, dat dit landschap van Banglie wierd afgescheiden, en om het als een onafhankelijk rijk te erkennen.

De wenschelijkheid, ook bij de nieuwelings gebleken goede trouw van de zijde van den dewa Agong, om aan dergelijke aanmatigingen van gezag voor goed een einde te maken, heeft tot het denkbeeld geleid, om het landschap in drieën te splitsen, en elk gedeelte door een afzonderlijk hoofd te doen besturen.

In de afgeloopene maand is dit denkbeeld verwezenlijkt, zoodat thans het landschap Beliling in drie op zich zelf staande districten verdeeld is, te weten: Bandjar, Kali-Boeboek en Danging-Pendjok, over welke ida gedeh Djilantiek, goesti Ngoerah Madeh Djilantiek en goesti Ketoet Sideman, respectivelijk tot hoofden zijn aangesteld.

De navolgende bijzonderheden kunnen over deze nieuw gevormde districten worden medegedeeld.

Het district Bandjar strekt zich uit van de grenzen van het rijk van Djembrana tot aan de Kali-Onga-Ongaran-Tiga-Wasa, gelegen in beoosten de Tandjong Samiang. De voornaamste kampongs zijn Ka... Paksa, Peterron, Bandjar, Penastolan en Teboenkoes.

Het district Kali-Boeboek wordt bepaald ten westen door de Kali-Onga-Ongaran-Tiga-Wasa, en ten oosten door de Tandjong-Batoe, gelegen tusschen Tandjong-Bondalam en Tandjong-Sirang. Dit district bevat de kampongs: Palamben, Antolan, Beliling, Singa-Radja, Sangsit, Djaga-Raga, Panaroekan, Boenkoelan, ongerekend een groot aantal kleinere gehuchten.

Het district Danging Pendjok eindelijk strekt zich uit van Tandjong-Batoe tot aan de grenzen van het rijk van Karang-Assam, en bevat de kampongs: Bendalam, Tedjakoela, Liraog, Pematoekan en N... aan de oostelijke grens."

BATAVIA 30 *September.*

»Op Zaturdag den 27sten September 1851 heeft Zijne Excellentie de Minister van Staat, afgetreden Gouverneur-Generaal, de heer J. J. Rochussen, na een zesjarig verblijf in deze gewesten, de reis naar het Vaderland aangenomen.

Hoezeer, gelijk vroeger werd medegedeeld, dit vertrek, op het verlangen van den heer Rochussen, zonder ceremonieel heeft plaats gehad, was desniettemin reeds in den vroegen morgen van dien dag eene aanzienlijke schare van hoogere en lagere ambtenaren en officieren, alsmede eenige leden van den handelsstand en andere ingezetenen, te zamen gevloeid aan de inschepingsplaats, om den afgetreden landvoogd een laatst vaarwel te brengen.

Ook de Gouverneur-Generaal is niet achtergebleven, doch heeft zijn voorganger naar de inschepingsplaats begeleid; welk openlijk blijk van vriendelijke verhouding tusschen Hunne Excellentien een aangenamen indruk te weeg bragt.

Na van den Gouverneur-Generaal en verdere aanwezigen een hartelijk afscheid te hebben genomen, is de afgetreden landvoogd in de sloep gestapt, welke Zijne Excellentie naar het ter reede liggende Zs. Ms. stoomschip *Ardjoeno*, gekommandeerd door den kapitein-luitenant ter Voet, overbragt; terwijl zoo van den wal als van Zr. Ms. ter reede liggende schepen het gebruikelijk saluut werd gedaan.

Tot aan boord van de *Ardjoeno*, is de afgetreden Gouverneur-Generaal vergezeld geworden door Z. H. den Hertog van Saksen-Weimar, kapitein ter zee, tijdelijken kommandant van Zr. Ms. zeemagt in Oost-Indie, den kommandant der 1ste militaire afdeeling, en voorts door eenige notabele ambtenaren, familiebetrekkingen en vrienden.

Ten 8 ure in den morgen stoomde de *Ardjoeno* van de reede.

— Men verneemt uit de jongst ontvangene berigten van Manilla, dat het Spaansche Gouvernement voornemens is zich met de volken van Soeloe te bevredigen en hunnen handel te bevorderen, ten einde aan den vroegeren zeeroof dier horden een einde te maken. Men voegt er echter bij, dat, althans vooreerst, geene andere dan Spaansche vaartuigen met Soeloe zullen mogen handel drijven, en dat schepen die onder eene andere vlag komen, zich aan moeijelijkheden zullen blootstellen. Het blijkt nog niet of dit verbod een uitvloeisel is van de Spaansche regering zelve, of van die van Soeloe, daartoe door de Spanjaarden aangespoord.

— Naar men verneemt, is op den 25sten September het ijzeren stoomschip *Celebes*, te Soerabaija, met het beste gevolg te water gebragt.

Als een bewijs in welken korten tijd dit vaartuig in elkander gezet is, alzoo van den vooruitgang van dergelijke werkzaamheden, in den laatsten tijd, in Nederlandsch Indie, kan tot vergelijking genomen worden het laatste te Soerabaija gebouwde ijzeren stoomschip *Borneo*, hetwelk in ieder opzigt van dezelfde afmetingen als de *Celebes* is, doch iets minder werk vereischte, aangezien het tot rivierboot bestemd was, terwijl de *Celebes* in alle deelen versterkt en ingerigt is voor eene goede zee... met kiel, enz.

De *Borneo*, waarvan de kiel op den 1sten September 1847 werd gelegd, is op den 31sten Julij 1848 te water gelaten en dus 330 dagen in ... geweest.

Het personeel, daarbij gebezigd, bestond gedeeltelijk uit Europeanen voor de ineenzetting van dit vaartuig en de *Onrust* waren uitgevoerd; en uit inlandsche werklieden.

De kiel van de *Celebes* daarentegen is op den 3den Mei 1851 gelegd, en dus tot op den 25sten September slechts 141 dagen onder handen; hierbij heeft slechts één Europeaan geadsisteerd, terwijl de overige werklieden allen inlanders waren.

De oorzaak van dit groote verschil kan hoofdzakelijk aan de navolgende redenen worden toegeschreven:

1°. dat de inrigtingen voor deze werkzaamheden zeer veel verbeterd zijn;

2°. dat de werklieden meer geoefend worden in dit vak;

3°. dat de *Celebes* op de helling van 's lands timmerwerf te Soerabaija in elkander is gezet, welke digt gelegen is bij de fabriek voor de marine, het stoomwezen en de nijverheid, terwijl de ineenzetting van de *Borneo* heeft plaats gehad op het nieuw maritiem etablissement te Soerabaija, ongeveer 2 palen van gezegd atelier verwijderd.

Den 5den Augustus jl. zijn te Padang in veiling gebragt: 6650 pikols Sumatra-koffij, waarvan 4050 pikols van de eerste en 2600 pikols van de tweede soort, welke gezamenlijk hebben opgebragt eene som van f 132,510.50.

Den 30sten December 1850 zijn te Benkoelen in veiling gebragt 238 pikols witte en 2,482 51/100 pikol zwarte peper, welke de volgende prijzen hebben gehaald, als:

de witte peper:

100	pikols voor	f 13.30
100	» »	14.30 en
38 274/100	» »	14.90

en de zwarte peper:

1,282 51/100	pikols voor	f 10.00 en
1,200	» »	9.90

Onder dagteekening van den 30sten Augustus jl., is door den Gouverneur-Generaal eene resolutie genomen, hoofdzakelijk van den volgenden inhoud:

Gelezen de missives:

1°. van den Minister van Kolonien, mededeelende dat in Nederland gedrukt zijn:

a. een Javaansch leesboek, groot 175 bladzijden, gesteld in Ngoko of lage taal, bevattende overzettingen, door den heer C. F. Winter te Soerakarta vervaardigd, van honderd vertellingen uit het eerste en tweede honderdtal leerzame verhalen, door C. Schmid (in Nederland op de scholen zeer algemeen in gebruik), gewijzigd naar de behoefte voor Javanen;

b. een javaansch leesboek, groot 133 bladzijden, gesteld in Kromo of hooge taal, bevattende 58 uit Europesche talen, door denzelfden heer C. F. Winter, overgebragte anecdoten of korte verhalen van eene nuttige en zedelijke strekking;

c. een Maleisch spel- en leesboekje, met romeinsche karakters, groot 24 bladzijden;

d. een Javaansch spel- en leesboekje voor eerstbeginnenden, groot 24 bladzijden;

e. een Soendasch spel- en leesboekje, groot 24 bladzijden;

dat van de boekjes *a* tot *d*, ieder 3990, en van *e* 1490 exemplaren ter verzending gereed waren en eerlang afgescheept zouden worden;

dat de hoogleeraar T. Roorda gemagtigd was, tevens te zorgen voor een rekenboekje;

en in overweging gevende, deze boekjes, ten einde, in afwachting dat de geprojecteerde scholen zullen zijn opgerigt, als hulpmiddelen tot onderwijs der inlanders te kunnen dienen, zoo algemeen mogelijk verkrijgbaar te stellen, tegen vergoeding van het kostende;

2°. mededeelende bij de missive van den 26sten September 1849 n°. 3/685, voorts dat alstoen bij de Koninklijke akademie te Delft zijne studien voor hoofd-onderwijzer bij de kweekschool, ter vorming van inlandsche onderwijzers op Java, had aanvaard dr. W. Palmer van den Broek, onder voorwaarde: dat hij zich gedurende twee jaren oefenen zal in de Javaansche, Maleische en, zooveel mogelijk, ook in de Soendasche taal, alsmede in eenige verder noodige wetenschappen;

3°. eindelijk, aanbiedende 1000 exemplaren van een, door de zorg van den hoogleeraar Taco Roorda, vervaardigd voorbeeld van Javaansch schoonschrift, ten behoeve der op Java op te rigten inlandsche scholen, waarbij nog gezonden zullen worden 1000 exemplaren van een tweede voorbeeld van javaansch schoonschrift, alsmede 1000 afdrukken van soortgelijke Maleische voorbeelden;

Voorts gelezen de missives: van den ambtenaar J. A. Wilkens, van .. 1851, waarbij onder anderen wordt medegedeeld, dat hij in Nederland zich met de vervaardiging van een rekenboekje in het Javaansch bezig houdt, doch moeijelijkheden ontmoet heeft, welke het werk deden staken, maar, met overleg van den heer C. F. Winter en deskundige Javanen, te worden hervat;

Den raad van Nederlandsch Indie gehoord,

Goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Ten einde, in afwachting der aankomst van den uit Nederland te zenden hoofd-onderwijzer, het noodige voor te bereiden tot oprigting van eene kweekschool voor onderwijzers onder den inlander op Java, en ten einde het onderwijs aldaar, na de aankomst van den hoofd-onderwijzer, onverwijld eenen aanvang kunne nemen,

a. te bepalen:

dat deze kweekschool zal gevestigd zijn ter hoofdplaats Soerakarta, en wel onder het toezigt van den resident aldaar, die over de aangelegenheden der school regtstreeks briefwisseling voert met den Gouverneur-Generaal;

dat aldaar vooreerst opgeleid zullen worden vijftien kweekelingen, die genieten zullen eene tegemoetkoming uit 's lands kas van tien gulden 's maands, welke bij goede vorderingen zal verhoogd worden tot 15 gulden 's maands;

dat vooreerst geene andere kweekelingen zullen worden aangenomen dan Javanen van den fatsoenlijken stand;

dat de kweekelingen den ouderdom van vijftien jaren moeten hebben.

dat zij benoemd zullen worden door den Gouverneur-Generaal, op voordragt van de hoofden der gewestelijke besturen;

b. den resident van Soerakarta aan te schrijven, om voorstellen te doen ter aanschaffing van een gebouw voor de kweekschool en van de verdere benoodigdheden, in acht nemende het beginsel van eenvoudigheid, hetwelk in de oorspronkelijke plannen te dezen aanzien is voorgeschreven;

c. de hoofden der gewestelijke besturen aan te schrijven, om aan den Gouverneur-Generaal, vóór ultimo December aanstaande, de personen voor te dragen, die door gebleken aanleg en het bezit van de overige vereischten, het meest in aanmerking komen, om op de kweekschool te Soerakarta tot het onderwijzersambt onder den inlander te worden opgeleid; en om nopens de redenen, op grond van welke de voor te dragen personen daartoe geschikt beschouwd worden, zooveel mogelijk in bijzonderheden te treden: opdat de Gouverneur-Generaal uit de verscheidene candidaten eene goede keuze kunne doen.

Ten tweede: Uitdrukkelijk te verklaren, dat onveranderd gebleven is dat gedeelte van het besluit van 7 Mei 1849 n°. 27, hetwelk betrekking heeft tot de genegenheid der regering, om, op daartoe strekkende aanvragen, eenige fondsen ter beschikking van de hoofden der gewestelijke besturen te stellen, voor het onderwijs en de opleiding van inlandsche ambtenaren, mits dit uitvoerbaar zij zonder te hinderen aan de verwezenlijking der uit dit besluit blijkende voornemens ten opzigte van algemeene regelingen omtrent dat onderwijs.

Ten derde: Mitsdien den resident van Bezoekie, naar aanleiding van zijne missive van 20 Julij 1850, n°. 1088, te magtigen, om voor het geven van onderwijs aan de zonen van inlandsche ambtenaren, op de wijze en den voet door hem te bepalen, voorloopig en in afwachting der oprigting van gouvernements-scholen tot opleiding van inlandsche ambtenaren, te beschikken over f 25 's maands, voor bezoldiging van eenen inlandschen onderwijzer, en over f 10 's maands voor schrijfbehoeften; een en ander te bestrijden uit de f 25,000, bij besluit van 13 Maart 1849 n°. 5 bedoeld.

Ten vierde: Ten aanzien van de bestaande en nog op te rigten scholen voor inlandsch onderwijs op Java,

a. te bepalen:

1°. dat ook daar, waar zij geldelijke hulp uit 's lands kas genieten, vooreerst van kracht blijft het besluit van 7 Mei 1849 n°. 27, voor zoo ver daarbij vergund werd, het doen opnemen van inlanders op de scholen, voor Europeanen bestemd;

2°. dat van al de inlandsche scholen, onverschillig of zij subsidie bekomen of niet, door de betrokken hoofden van gewestelijk bestuur, jaarlijks vóór den laatsten Junij van elk jaar, een uitvoerig verslag, onder dagteekening van den laatsten December des vorigen jaars, aan den Gouverneur-Generaal behoort te worden ingezonden, omtrent het getal, de afkomst, den ouderdom en de vorderingen der leerlingen, den gang van het onderwijs, het gedrag en de geschiktheid der onderwijzers, en wat verder belangrijk mogt geacht worden.

b. de betrokken hoofden van gewestelijk bestuur aan te schrijven, om te dienen van berigt, consideratien en advies, aangaande het vorderen van schoolgeld op deze scholen.

Ten vijfde: Ten aanzien van de uit Nederland ontvangen boeken en schriften te bepalen:

1°. dat de boeken zullen worden verkrijgbaar gesteld ten behoeve van de inlanders, zoo op de scholen als daarbuiten, tegen de volgende prijzen:

Het boek, in de praemissen van dit besluit
onder 4 aangeduid met *a* — vijftig duiten;
» » » » *b* — veertig »
» » » » *c* — vijftien »
» » » » *d* — tien »
» » » » *e* — tien »

2°. dat de schriften uitsluitend zullen dienen voor de scholen en kosteloos verstrekt zullen worden.

3°. dat èn boeken èn schriften zullen gesteld zijn onder het beheer van den directeur der producten en civile magazijnen, wien bijzonder aanbevolen wordt te zorgen, dat aan de aanvragen deswege ten spoedigste èn op de voor den lande minst kostbare wijze worde voldaan;

4°. dat de aanvragen zullen moeten uitgaan van de hoofden der gewestelijke besturen, die aan de verkrijgbaarheid der boeken de meest mogelijke publiciteit geven zullen en zorgen voor de inning van den prijs.

Ten zesde: Aan te teekenen, dat het gouvernement verlangt onverwijld voort te gaan met het doen zamenstellen en uitgeven van lees- en schoolboeken, ten behoeve van den inlander op Java, en wel in de eerste plaats van:

handboeken voor de grondbeginselen der Maleische, Javaansche, Soendasche en Maduresche spraakleer;

een Madureesch spel- en leesboekje;

Maleische, Soendasche en Maduresche leesboeken voor gevorderden;

een leerboek over de aardrijkskunde van Java en omliggende landen;

een leerboek voor de landmeetkunde;

wordende de ambtenaar voor de Javaansche taal, J. A. Wilkens, aangeschreven, ter voldoening aan dit verlangen, zich met de beoefenaren der inlandsche talen in aanraking — en van zijne zijde voorts het verder noodige in het werk te stellen, en maatregelen voor te dragen, welke de bereiking van het oogmerk kunnen bevorderen; met aanbeveling eindelijk, om de uitgave van een rekenboekje, voor de inlandsche scholen geschikt, zooveel mogelijk te bespoedigen.

Bij resolutie van den 1sten September is door den Gouverneur-Generaal aan de hoofden van gewestelijk bestuur op Java en Madura ernstiglijk herinnerd:

dat zij het als een hunner eerste pligten te beschouwen hebben, om zelven de landraden voor te zitten; zijnde bij art. 92 van het reglement op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie het voorzitterschap der landraden bepaaldelijk aan hen opgedragen;

dat alleen, bij uitzondering, in de door de wet aangewezene gevallen, het voorzitterschap door de hun ondergeschikte ambtenaren mag worden vervuld, en dat zij in die gevallen nogtans gehouden zijn te waken, dat deze alsdan de hun toevertrouwde werkzaamheden met zorg en naauwgezetheid nakomen.

Met dit nommer der *Staats-courant* worden verzonden vel 41 — 44 van het BIJBLAD II, inhoudende het verslag van het verhandelde in de zitting der Tweede Kamer van den 17den dezer; benevens vel 73 der *Bijlagen* van hetzelfde BIJBLAD, inhoudende verslagen van Commissien van Rapporteurs, voor de Staatsbegrooting van 1852.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK. — De wetgevende vergadering heeft eergisteren beraadslaagd over het gewijzigde voorstel der quaestoren. Het eigenlijke vraagpunt was: of de vergadering *zonder tusschenkomst van het gouvernement* de dienst

der troepen, die zij voor hare veiligheid ter harer beschikking verlangt te hebben, kan inroepen. Daaronder lag de vraag: of een maatregel van uitvoering, door de Constituerende Vergadering in hare almagt genomen, thans, nadat door de constitutie een zelfstandig uitvoerend gezag is geschapen, nog geldig is en ook door de wetgevende vergadering zou mogen genomen worden. Het voorstel strekte om beide vragen ten gunste der vergadering te beslissen. De beraadslaging was langdurig en onstuimig. Namens de regering verklaarde de minister van oorlog, dat de wetgevende vergadering het regt van *onmiddellijke* inroeping der gewapende magt niet had, en dat, zoo zij het zich aanmatigde, het uitvoerend gezag op de volksvertegenwoordiging overging. De voornaamste redenaars der Bergpartij bestreden het voorstel, daarbij de beginsels der demokratische en revolutionaire partij met opzettelijke overdrijving huldigende en niet zonder scherpe uitvallen tegen den President. Daar de loop der discussie voor het voorstel meer en meer ongunstig werd, en ook verscheiden amendementen van gelijke maar niet zoo scherp uitkomende strekking, geen ingang vonden, trad nog op het laatst de heer Thiers, die zijne invloedrijke stem alleen bij de gewigtigste gelegenheden doet hooren, ter verdediging van het voorstel op. Ten half acht ure 's avonds kwam de vergadering tot stemming; de vraag was, of het voorstel der quaestoren in overweging zou worden genomen: 300 leden stemden daarvoor, 408 tegen, zoodat het voorstel met eene meerderheid van ruim honderd stemmen verworpen is. De linker zijde, de Bonapartisten en een gedeelte der behoudende partij stemden tegen; de legitimisten en orlianisten bleven, met de meeste leden der zoogenaamde middenpartij, in de minderheid.

Het hoofdorgaan der Bonapartisten, de Parijssche *Constitutionnel*, behelsde des avonds vóór de beraadslaging over het voorstel der quaestoren, in het vooruitzigt van de zege des gouvernements, de volgende, na die zege dubbel opmerkelijke gezegden: » Nog één dag, en de monarchale partijen met de overblijfsels der oude parlementaire huishouding zullen op alle punten verslagen zijn. De leiding van 's lands aangelegenheden moet aan de oude, door eerzucht en hartstogt gejaagde partijen ontnomen, en overgebragt worden op de werkzame en rustige bevolkingen, die, uit haren aard aan orde en godsdienst verknocht, het land niet om de wille van eerzuchtige plannen in revolutien zullen storten. Het beperkte stemregt vertegenwoordigt de verdeeldheden, de driften en de worstelingen der hoogere klassen van de maatschappij; het algemeene stemregt vertegenwoordigt de rustige, practische en blijvende belangen des lands. De vijanden van het algemeene stemregt zijn geslagen, toen, eenige dagen geleden, eene meerderheid van slechts drie stemmen de bestaande kieswet handhaafde; zij zullen morgen eene nog zwaarder neêrlage ondergaan."

Het door den staatsraad opgestelde en jegens den President zoo dreigende wets-ontwerp op de verantwoordelijkheid der hooge staatsdienaren is jl. Maandag bij de vergadering ingekomen.

BEURS-BERIGTEN.

Parijs 17 November: 3 pcts. renten fr. 56.60; idem 5 pcts. fr. 91.80.
Londen 17 November: 3 pcts. gecons. 98⅝; Nederl. werk. schuld 2½ pcts. 59¼; idem 4 pcts. 90½.

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

*** De gewone audientie van den Minister van Binnenlandsche Zaken zal op Zaturdag den 22sten November aanstaande geen plaats hebben.

Provincie *Noordbrabant*.

AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 25sten November des jaars 1851, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Noordbrabant, of, bij deszelfs afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in het zesde District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te 's Hertogenbosch, worden Aanbesteed:

Het Herstellen en Voorzien der op het gedeelte van de Zuid-Willemsvaart in de provincie Noordbrabant, Uitgespoelde Kanaalboorden, in twee perceelen; het eerste perceel lang 16,100 ellen en het tweede perceel lang 14,450 ellen.

Deze Aanbesteding zal geschieden in Twee Perceelen, bij Inschrijving en Opbod.

Het Bestek der bovengemelde Aanbesteding zal, boven en behalve aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken en aan dat van het Provinciaal Bestuur van Noordbrabant, te 's Hertogenbosch, ter lezing liggen op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaats-werken, in gemelde Provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende vier dagen vóór de Besteding, de noodige Aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat, H. F. Fijnje, en den Adspirant-ingenieur A. L. de Bruijn Kops, te 's Hertogenbosch, alsmede voor het eerste perceel bij den Opzigter B. Kievits, te 's Hertogenbosch, en voor het tweede perceel, bij den Opzigter J. F. van Mosseveld, te Helmond.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

Provincie *Gelderland*.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 12den December des jaars 1851, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Minister van Staat, Commissaris des Konings in de provincie Gelderland, of, bij deszelfs afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat, in het 5de District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te Arnhem, worden Aanbesteed:

1°. Het Onderhouden van de Bestrate Groote Wegen in de provincie Gelderland, gedurende Vier Jaren, ingaande den 1sten Januarij 1852 en eindigende den 31sten December 1855;

2°. Het Onderhouden van de Begrinde Groote Wegen in de Provincie, Gelderland, gedurende Vier Jaren, ingaande den 1sten Januarij 1852 en eindigende den 31sten December 1855.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving, volgens artt. 21 en 18 der Bestekken.

Voor elk Perceel moet een afzonderlijk Inschrijvingsbiljet ingeleverd worden.

De Bestekken der bovengemelde Aanbesteding zullen, boven en behalve aan het Locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, en aan dat van het Provinciaal Bestuur van Gelderland te Arnhem, ter lezing liggen op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaats-werken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende vier dagen vóór de Besteding de noodige Aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofd-Ingenieur Conrad, te Arnhem, en bij de Ingenieurs Blaauw, te Arnhem, Waldorp, te Zalt-Bommel, en Rose te Zutphen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

MINISTERIE VAN MARINE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt bij deze ter kennis van de Zeevarenden en verdere daarbij belang hebbende dat op de Vischpoort der Harderwijk, nadat deze tot de vereischte hoogte is gebragt, thans geplaatst is eene Lantaren met een katadioptriek roodkleurig kunsttoestel van de 4de grootte 1ste soort, welk licht vermoedelijk omstreeks op of kort na den 20sten dezer loopende maand zal worden ontstoken.

Nader zal de omschrijving van hoogte, het verlichte gedeelte des gezigteinders enz. worden bekend gemaakt.

's Gravenhage, den 15den November 1851.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

*** De Minister van Marine voornemens zijnde op den ... November aanstaande, op de navolgende wijze, onder zijne goedkeuring, te doen Aanbesteden de Levering van het benoodigde Munitiebrood en Versch Rundvleesch, ten dienste der Equipagien van 's Rijks Schepen en Vaartuigen van Oorlog binnengaats, van den 1sten Januarij tot den 31sten December 1852,

Brengt bij deze ter kennis van de gegadigden:

dat de Biljetten van Inschrijving vóór of uiterlijk op den ... November eerstkomende, des morgens vóór twaalf ure, vrachtvrij zullen behooren bezorgd te zijn, als:

voor de Leveringen van Munitiebrood en Versch Rundvleesch ten behoeve van Zijner Majesteits Schepen en Vaartuigen ter Reede van Texel en in het Nieuwe Diep, bij den Kommandant van Zijner Majesteits Wachtschip *de Sambre* te Willemsoord;

voor de Leveringen van Munitiebrood en Versch Rundvleesch ten behoeve van Zijner Majesteit Schepen en Vaartuigen te Hellevoetsluis, bij den Directeur en Kommandant der Marine aldaar;

voor de Leveringen van Munitiebrood en Versch Rundvleesch ten behoeve van Zijner Majesteits Zeemagt te Vlissingen en op de Schelde, bij den Directeur en Kommandant der Marine te Vlissingen;

dat de bedoelde Biljetten moeten bevatten de prijzen in schrift, waarvoor de Gegadigden genegen zijn, voornoemde Leveringen, volgens het Bestek van Aanbesteding omschreven Voorwaarden, bij den Nederlandsche Ponden aan te nemen; zullende bij die Biljetten tevens moeten worden opgegeven de Namen en Voornamen, alsook de Woonplaatsen der Inschrijvers en van hunne Borgen;

dat geene Biljetten van Inschrijving ter mededinging zullen worden toegelaten dan die welke op gezegeld papier zullen zijn geschreven, door de Inschrijvers onderteekend, geene bij-conditien bevatten, zonder doorhalingen zijn;

dat de Biljetten van Inschrijving, door den voormelden Kommandant van Zijner Majesteits Wachtschip *de Sambre* en de voormelde Directeuren en Kommandanten te Hellevoetsluis en te Vlissingen, ieder voor zoo veel zijn ressort betreft, ten voormelden dage en ure, in tegenwoordigheid der Gegadigden zullen worden geopend, en door hen de voorloopige toewijzing der Leveringen aan de minste Inschrijvers zal geschieden;

en eindelijk, dat de Voorwaarden, waarop de voormelde Aanbesteding zal plaats hebben van heden af aan, dagelijks (de Zondagen uitgezonderd), van tien ure des namiddags, voor de Gegadigden ter lezing zullen liggen ter Secretarie van het Ministerie van Marine te 's Gravenhage, aan boord van Zijner Majesteits Wachtschip de Sambre te Willemsoord, en bij de Directien der Marine te Willemsoord, Amsterdam, te Hellevoetsluis en te Vlissingen.

's Gravenhage, den 12den November 1851.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

REGISTRATIE EN LOTERIJEN.

Bij de *Elfde* trekking der *Vijfde* Klasse van de 215de *Staats-Loterij*, op Woensdag den 19den November 1851, zijn prijzen van duizend gulden of daarboven te beurt gevallen aan de navolgende nommers:

N°. 8925	een prijs	van		1000	gulden.
» 1421	»	»	»	5000	»
» 7788	»	»	»	100,000	»
» 6930	»	»	»	1000	»

De Directeur der Staats-Loterij,
J. H. FRIESWIJK.

*** Commissarissen over de Straatwegen van Deventer naar Raalte, Zwolle en Voorst, brengen bij deze ter kennis van de Belanghebbenden, dat van de Aandeelen in de Geldleeningen voor die wegen, op heden uitgeloot en na 1°. Januarij 1852 losbaar zijn bij den Thesaurier dier wegen op het Gemeentehuis te Deventer, van

den Straatweg van Deventer naar Zwolle, de nommers 50, ... en 124;

den Straatweg van Holten naar Wierden, de nommers 4, ...

den Straatweg van Deventer naar Voorst, de nommers 19, ...

Deventer, 10 November 1851.

Commissarissen voornoemd, ...
HESIER, ...
Van wege dezelven,
W. REINDERS, *Secretaris*.

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.